

RECENZJA KSIĄŻKI URSZULI JERUSZKI „ZATRUDNIALNOŚĆ W PERSPEKTYWIE PEDAGOGIKI PRACY”

Warszawa 2019

ISBN 978-83-8085-757-7

Wydawnictwo Difin SA

Łukasz Brzeziński

ORCID: 0000-0002-0804-3828

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz

Nakładem wydawnictwa Difin w Warszawie ukazała się kolejna publikacja autorstwa Urszuli Jeruszki poświęcona problematyce zatrudnialności, która od dawna jest przedmiotem dociekań przedstawicieli nauk społecznych.

Celem książki jest przedstawienie koncepcji zatrudnialności (*employ-ability*), jej podstawowych założeń i uwarunkowań, usytuowania zatrudnialności wśród problemów wiodących pedagogiki pracy, wspierania zatrudnienia i szans na sukces zawodowy poprzez edukację. Zatrudnialność jest kategorią społeczno-ekonomiczną oraz kategorią pedagogiczną. Przygotowanie do pracy, podjęcie i utrzymanie pracy, rozwój kariery zawodowej wpisują się w ideę przewodnią całej pedagogiki pracy.

W omawianej książce zaprezentowano problemy definicyjne związane z pojęciem zatrudnialności oraz scharakteryzowano różne jej wymiary. Autorka dokonała identyfikacji kluczowych determinant zatrudnialności, ze szczególnym uwzględnieniem czynników indywidualnych i organizacyjnych. Zakres książki jednak nie obejmuje wszystkich problemów i determinant zatrudnialności, a jedynie te obszary, które wymagają wyjaśnienia i usprawnienia w aspekcie pedagogiki pracy. Autorka podnosi postulat rozwijania indywidualnych zdolności do bycia zatrudnionym, wyposażania ludzi w atrybuty warunkujące ich zatrudnienie. Szczególną uwagę zwraca na perspektywę indywidualnych cech jednostki (jej zdolności do znalezienia i utrzymania pracy, umiejętności skutecznego

zaprezentowania posiadanych cech potencjalnym pracodawcom lub praktycznego z nich korzystania) oraz perspektywę organizacji (jako specyficznego rodzaju transakcyjnej relacji pracodawca–pracownik). To po stronie jednostki współcześnie leży jej odpowiedzialność za własne bezpieczeństwo zatrudnienia. Zwiększa się bowiem mobilność zawodowa polskich pracowników, którzy coraz częściej zmieniają pracę. Chęć i zdolność do uczenia się oraz zdolność do elastycznego, proaktywnego przystosowania się do zmian stają się czynnikami, które istotnie określają bezpieczeństwo zatrudnienia jednostki. Autorka w swojej publikacji zwraca uwagę, że poziom zatrudnialności ludzi w wieku produkcyjnym jest bardzo zmienny i zależny nie tylko od tego, jakie mają oni kompetencje i kwalifikacje, ale też od tego, co dzieje się w gospodarce. Zatrudnialność jest bowiem wynikiem oddziaływania wielu czynników zarówno po stronie podażowej, jak i po stronie popytowej rynku pracy.

Autorka zdaje sobie sprawę, że zatrudnialność i jej utrzymanie w czasie stanowi obecnie kluczowe wyzwanie dla systemu edukacji oraz rynku pracy, stara się też odpowiedzieć na pytanie postawione przez siebie: czy szkoła zawodowa przygotowuje absolwentów do pracy, czy do zatrudnienia? Wszak wyzwaniem dla systemu edukacji jest nie tyle przygotowanie absolwentów do podjęcia jakiegokolwiek pracy, ile przygotowanie ich do zatrudnialności – do bycia zatrudnionym i zadowolonym ze swojej pracy.

Kolejną kwestią zasygnalizowaną przez autorkę jest szybkość zmian technologicznych, organizacyjnych, prawnych i rynkowych, które mają wpływ na wzrost tempa starzenia się kompetencji pracowników, zwiększania zapotrzebowania na ciągle odnawianie kwalifikacji, a także redefinicję wyzwań stojących przed zarządzaniem karierą pracowników. Pominięte są natomiast w książce zagadnienia związane z instytucjonalną stroną rynku pracy oraz oddziaływaniem polityki społecznej państwa na ten rynek.

Książka (w obrębie przyjętej przez Autorkę struktury podziału treści) składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów – w których wyodrębniono tematycznie dobrane w trybie autorskim podrozdziały »od trzech do czterech« zaopatrzone w zagadnienia do przemyślenia i dyskusji – zakończenia, oraz tradycyjnie opracowanej bibliografii zawierającej szereg pozycji książkowych zarówno rodzimej, jak i obcojęzycznej literatury przedmiotu. Poniżej przedstawiam szczegółowy – przyjęty przez Autorkę spis treści:

Wstęp	7
Rozdział 1. Praca – zatrudnienie – efektywność zatrudnieniowa kształcenia	
1.1. Praca i zatrudnienie. Pracujący i zatrudnieni	12
1.2. Popyt na pracę. Oczekiwania pracodawców wobec kompetencji pracowników	23
1.3. Zagadnienia rynku pracy i zatrudnienia jako obszar problemowy pedagogiki pracy	48
Zagadnienia do przemyślenia i dyskusji	60
Rozdział 2. Ogólna charakterystyka zatrudnialności	
2.1. Pojęcie i wymiary zatrudnialności	61
2.2. Wybrane determinanty zatrudnialności	74
2.3. Zatrudnialność kategorią pedagogiki pracy	83
Zagadnienia do przemyślenia i dyskusji	91
Rozdział 3. Kompetencje i ich związek z zatrudnialnością	
3.1. Istota i uwarunkowania rozwoju kompetencji	92
3.2. Rodzaje kompetencji – kontekst zatrudnienia	103
3.3. Kompetencje a kapitał ludzki	113
3.4. Zarządzanie kompetencjami w organizacji	120
Zagadnienia do przemyślenia i dyskusji	134
Rozdział 4. Edukacyjne wspieranie zatrudnialności	
4.1. Kształcenie dualne formą kształtowania kompetencji sprzyjających zatrudnieniu	135
4.2. Szkolenia – wspieranie rozwoju kompetencji pracowników	151
4.3. Coaching, mentoring i mentoring odwrócony metodami doskonalenia zawodowego	168
Zagadnienia do przemyślenia i dyskusji	
Rozdział 5. Zatrudnianie osób młodych i starszych	
5.1. Niedopasowanie kompetencyjne i kwalifikacyjne	189
5.2. Zatrudnialność osób młodych	191
5.3. Zatrudnialność osób w wieku 55+	201
Zagadnienia do przemyślenia i dyskusji	216
Zakończenie	217
Bibliografia	219

Autorka w książce zawarła treści uwzględniające dotychczasowy dorobek naukowo-badawczy, odnoszący się do aktualnych i najnowszych tendencji w zakresie problematyki zatrudnialności. Ponadto zwraca uwagę, że w centrum

zainteresowań pedagogów pracy lokuje się nie tyle praca, ile zatrudnienie. Człowiek szuka zatrudnienia. Na zatrudnieniu zyskują pracownicy – uzyskują dochody, a także możliwość ciągłego rozwoju zawodowego i społecznego. W rezultacie rośnie ich poczucie wartości, a także przydatności zawodowej i społecznej. Problemy zatrudnialności i jej poprawy należą do najtrudniejszych wyzwań nie tylko dla zarządzania i rynku pracy, ale też dla pedagogiki, w szczególności pedagogiki pracy. Omawiana publikacja stanowić może doskonałą literaturę podstawową dla studentów kierunku pedagogika, specjalności pedagogika pracy, zaś uzupełniającą dla studentów kształconych w zakresie nauk społecznych. Jak podkreśla Autorka, model długoterminowego zatrudnienia staje się coraz większą rzadkością, a zmiany miejsca pracy coraz częstszą tendencją. Powszechnie jest również zmienianie stanowiska i rodzaju wykonywanej pracy. Coraz trudniej zaplanować i przewidzieć ścieżki kariery pracowników, gdyż stają się one coraz mniej przewidywalne i znacznie bardziej złożone. Współczesny pracownik powinien brać pod uwagę zagrożenie utraty pracy i konieczność poszukiwania nowej, ponieważ nawet wysoki poziom kompetencji zawodowych nie gwarantuje mu pewności etatu. Zaprezentowana w książce tematyka jest więc szczególnie aktualna, znacząca i warta upowszechnienia. Sam jako niemalże czterdziestoletni człowiek widzę w niej dużą wartość, gdyż została osadzona w realiach współczesności, uwzględniając aktualne problemy związane z zatrudnieniem i zatrudnialnością. Jej ogromnym atutem jest to, że może być przydatna zarówno dla środowiska uniwersyteckiego jako materiał dydaktyczny, jak i w praktyce, gdyż autorka umiejętnie pogodziła w niej aspekty teoretyczne i praktyczne, co czyni tę pozycję książkową bardzo uniwersalną.